

Primaria i secundària

Ciències socials i geografia

Història

Activitat 19: Pedra a pedra (pedra en sec, marjades)

Descripció:

L'activitat es basa en fer arribar als participants una de les tècniques de construcció més característiques de l'illa, i molt present a la Serra de Tramuntana. Es posa l'accent a un dels tipus de construccions de pedra en sec: les marjades.

Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Entrar en contacte amb alguns dels elements patrimonials més emblemàtics del paisatge de la Serra, com ara les marjades, i altres construccions de pedra en sec • Aprendre què són les marjades i la seva funció • Conèixer quines espècies s'hi cultivaven i s'hi cultiven actualment • Identificar les espècies vegetals que hi creixen • Reflexionar sobre el canvi de vida del camp a la ciutat i les seves conseqüències
Conceptes clau	<ul style="list-style-type: none"> • Pedra en sec • Marjada • marger • Element patrimonial • Abandonament rural • Camí de ferradura • Albelló • Aljub • Font • Canal
Durada aprox.	Una sessió
Material recomanat	<ul style="list-style-type: none"> • Mapes dels elements de la Tramuntana i làmina de dibuixos • Material d'escriptura • Pissarra • Projector i ordinador
Organització participants	Grups de quatre o cinc persones

Metodologia

1. La primera part de l'activitat consistirà en l'explicació de la informació necessària sobre la temàtica:

Els temes a comentar sobre les marjades poden estar relacionats amb:

- Materials de construcció i estructura (pedra seca...).
- El seu estat de conservació (si estan o no deteriorades/abandonades...).
- Per què s'utilitzaven (per augmentar les zones conreables...).
- La seva importància (augment de zones conreables en època de necessitat i beneficis ecològics: evitar erosió i arrossegament de sòl, augmentar la infiltració d'aigua, lloc de creixement d'espècies vegetals...).
- Com ha evolucionat el seu ús (abandonament, canvis de conreu s).
- Efectes de l'abandonament d'ús d'aquest element patrimonial (augment de zones forestals amb pins, ullastres, esbaldrecs, minva de cabal a fonts de mina...).
- Causes d'aquest canvi (pèrdua de valor dels cultius, noves activitats econòmiques més rendibles, migració cap a la ciutat...).
- Altres estructures relacionades amb aquest tipus de construccions

2. A continuació, es mostrarà als participants un exemple de pedra calcària que s'utilitza per la tècnica de la construcció en pedra en sec.

3. Per grups, fer cercar als participants tots aquells elements que, després de l'explicació, hi hagi als mapes i làmines relacionats amb aquesta tècnica.

4. Finalment, es comentaran els resultats.

Recursos necessaris

El professorat que coordina aquesta activitat hauria de disposar d'informació suficient sobre:

- Coneixement dels conceptes clau que apareixen a la taula.
- Tenir coneixements sobre les característiques generals de les marjades: materials amb què estan fetes, utilitat, importància, estat actual, alternatives per a la seva conservació, etc.
- Coneixements de les principals espècies forestals de la Serra i dels cultius que s'han desenvolupat o es fan actualment a les marjades.

Per saber-ne més:

Articles:

Diari ARA Balears: Bauzà, J. (13 de gener de 2017). Marjades: un passat agrícola, un present forestal i un futur incert. Diari Ara Balears. Recuperat de:

https://www.arabalears.cat/balears/Marjades-passat-agricola-present-forestal_0_1721827950.html

Font, J. (2015). Antics oficis de la Serra de Tramuntana. Ruta Pedra en Sec. Consell de Mallorca. Recuperat de:

https://www.conselldemallorca.cat/media/45267/comic_antics_oficis_web.pdf

Revista Mètode: Grimalt, M., Rodríguez, R., Alomar, G., Ferrer, I., Reynés, A. (11 de març de 2013). Paisatge i pedra en sec a Mallorca. Mètode. Recuperat de:

<https://metode.cat/revistes-metode/monografics/paisatge-i-pedra-sec-a-mallorca.html>

Manual:

D.A. (2018). Manual de gestió rural de la Serra de Tramuntana. Ed: Tramuntana XXI, Palma. (fitxa 6.1).

Reportatges:

Reportatge IB3 Notícies: IB3 Notícies. (14 maig 2018). Les marjades ajuden a infiltrar l'aigua i a drenar la sobrant entre les pedres. Recuperat de: https://www.youtube.com/watch?v=-3Vt_53nHr8

https://www.youtube.com/watch?v=-3Vt_53nHr8

Reportatge IB3: La Serra de Tramuntana. (26 març de 2015). La Serra de Tramuntana: les construccions de pedra en sec. Recuperat de: https://www.youtube.com/watch?v=3LMOyMpPi_E

https://www.youtube.com/watch?v=3LMOyMpPi_E

Web:

Gremi de Margers de Mallorca. Recuperat de: <http://margersmallorca.com/>